

LATVIJAS EKONOMISKĀ ATTĪSTĪBA 2001. GADĀ

2001. gadā situācija pasaules ekonomikā strauji mainījās, salīdzinot ar 2000. gadu, kad pasaules iekšējā kopprodukta (IKP) pieauguma tempi bija augstākie kopš 1988. gada. Pēc Starptautiskā Valūtas fonda vērtējuma 2001. gadā IKP pieauga par 2,4%, turklāt to galvenokārt veicināja salīdzinoši augstie IKP pieauguma tempi Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīs, NVS un dažās Austrumāzijas valstīs.

Taču attīstīto valstu IKP pieauguma tempi bija zemāki. Arī kopumā pasaules ekonomiskā aktivitāte samazinājās, ko noteica IKP pieauguma tempu samazināšanās ASV un daudzās Austrumāzijas valstīs, problēmas Japānas tautsaimniecībā, ekonomiskās situācijas pasliktināšanās Latīņamerikas valstīs.

Naftas cenu kritums un inflācijas samazināšanās tendence 2001. gadā Jāva Eiropas Centrālajai bankai samazināt refinansēšanas likmi līdz 4,25%. Tomēr, neraugoties uz ekonomiskās politikas stimuliem, 2002. gadā ASV un Eiropas Savienībā tiek prognozēts turpmāks IKP pieauguma tempu samazinājums.

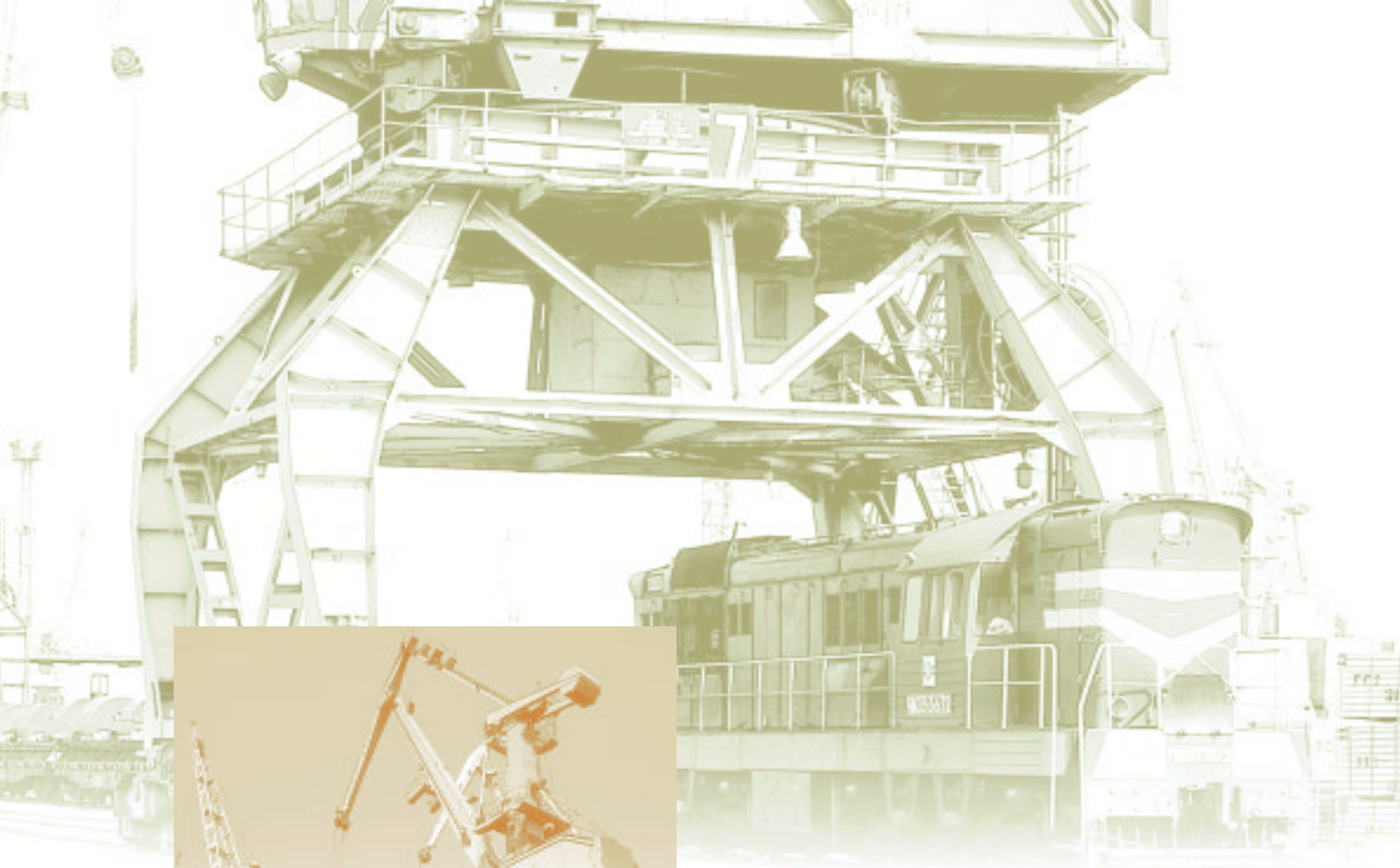
2001. gadā Latvijā saimnieciskā aktivitāte pieauga

gandrīz visās nozarēs. Vairāk nekā 3/4 no šī pieauguma nodrošina četru tautsaimniecības nozaru – apstrādes rūpniecības, tirdzniecības, komercpakalpojumu kā arī transporta un sakaru – attīstība. Transporta un sakaru nozares izaugsmi galvenokārt nosaka tranzītpakalpojumu attīstība. Tranzītpakalpojumi veido aptuveni 1/3 Latvijas preču un pakalpojumu eksporta ienākumu jeb aptuveni 10% IKP. Statistika liecina, ka 2001. gads tranzītbiznesā bijis veiksmīgs. Palielinājušies gan nosūtīto un saņemto kravu apjomi Latvijas ostās, gan kravu pārvadājumi dzelzceļā un autotransportā.

Ekonomiskās izaugsmes potenci vislabāk raksturo investīciju pieaugums. 2001. gadā tiešo ārvalstu investīciju plūsma Latvijā sastādīja 2,7% no IKP apjoma. Latvija ir pietuvojusies tām Centrāleiropas un Austrumeiropas pārejas ekonomikas valstīm, kuras ir līderes ārvalstu tiešo investīciju piesaistē. Pakāpeniski tiek palielināti arī valsts investīciju apjomi, galvenokārt infrastruktūras finansēšanā.

Viena no galvenajām ekonomikas problēmām Latvijā ir relatīvi augstais tekošā konta deficīts. 2000. gadā tekošā

konta deficīts samazinājās līdz 6,9% no IKP, taču 2001. gadā tas atkal pieauga un sasniedza 10,1% no IKP. Tā kā tekošā konta deficīts pārsvarā tiek segts ar tiešajām ārvalstu investīcijām un ilgtermiņa aizņēmumiem, pašlaik tā līmenis nav uzskatāms par kritisku.

2001. gadā bezdarbnieku skaits turpināja samazināties un reģistrētais bezdarba līmenis valstī bija 7,7% ekonomiski aktīvo iedzīvotāju. Katrs ceturtais bezdarbnieks ir vienkāršo profesiju pārstāvis, bet vismazāk bezdarbs skāris augstākas kvalifikācijas profesijās strādājošos.

Inflācija Latvijā ir viena no zemākajām starp pārejas ekonomikas valstīm un 2001. gadā tā bija 2,5%. Pēdējos trīs gadus gada vidējā inflācija ir bijusi 2 – 3%. Paredzams, ka šādā līmenī tā saglabāsies arī turpmāk. Zemāka inflācija netiek prognozēta, jo turpināsies relatīvo cenu piemērošanās pasaules cenām.

Aizvadītajā gadā Latvijas tautsaimniecības izaugsme ir paātrinājusies. 2001. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, IKP pieauga par 7,6%. Ņemot vērā, ka pašlaik pasaules ekonomikas attīstība ir būtiski palēninājusies, Latvijā sasniegtais ir jāvērtē ļoti pozitīvi.

2001. gadā sekmīgi attīstījās Latvijas ārējā tirdzniecība. 2001. gadā Latvijas preču eksporta apjoms bija 1,256 miljardi latu, bet importa apjoms – 2,201 miljardi latu. Latvijas eksporta palielinājums 2001. gadā sastādīja 11%, bet ekonomiskās darbības būtiskas aktivizēšanās dēļ importa apjomi pieauga vēl straujākos tempos (14%) un līdz ar to tirdzniecības bilance pasliktinājās.

Valsts tālāka attīstība skatāma Eiropas integrācijas kopsakarā, jo tikai iekļaušanās Eiropas Savienībā var nodrošināt neatgriezenisku valsts stiprināšanu un izaugsmi. 2001. gada 13. novembrī tika publicēts gadskārtējais Eiropas Komisijas ziņojums par Latvijas progresu tās ceļā uz Eiropas Savienību. Eiropas Komisijas vērtējums par paveikto ir ļoti labvēlīgs Latvijai. Tajā tiek norādīts, ka, savlaicīgi pabeidzot uzsāktos darbus un turpinot strukturālās reformas, Latvijai ir labas iespējas pabeigt iestāšanās sarunas līdz 2002. gada beigām un kļūt par Eiropas Savienības dalībvalsti 2004. gadā.